

СТУДЕНТТІК ҒЫЛЫМИ ҚОҒАМ

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік медицина университеті

«Біз Интеллектуалды Қоғам құру мақсатындамыз, Қазақстан Интеллектуалды Элитасын – Даярлау, Білім беру арқылы Интеллектуалды мамандарды даярлау – еліміздің басты құндылықтарының бірі.»

Н.А. Назарбаев

Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік медицина университеті - (бұрынғы Ақтөбе мемлекеттік медицина институты - АқММИ) медициналық білімі және ғылыми орталығы бойынша елдегі ең ірі университеттердің бірі ретінде студенттердің ғылыми-зерттеу қызметі тек білім беру үдерісімен ғана емес - ғылыми мәселелермен де тығыз байланыстырып отыр.

Бұл міндеттерді жүзеге асыру мақсатында 60 жылдан астам бойы біздің университетімізде Студенттік Ғылыми Қоғамы және Жас Ғалымдар Қоғамы жұмыс жасайды, ал 2019 жылы бұл екі ұйымның бірігуі арқасында Жастар Ғылыми Қоғамы құрылды

Марат Оспанов атындағы БҚММУ студенттік ғылыми қоғамының ұзақ дәстүрі бар. СҒҚ – қызметінің 60 жыл бойы тоқтамауы, үйірменің студенттің күнделікті өмірінде – шығармашылық сезімді тудыртуы үйірме үшін ерекше мақтаныш. Шығыста адам тек құрметке емес, сонымен қатар отбасылық ағашын жетінші атасына, тіпті одан да көп білуге міндетті. Өйткені, бұл білім ұрпақтардың мұрагерінде жүзеге асырылатын принциптерді қамтиды. Марат Оспанов атындағы БҚММУ-нің айрықша ерекшелігі университеттің ұжымы университеттің барлық құрылымдық бөлімшелерінің қалыптасуы мен дамуы тарихын (Батыс Қазақстан медицина және денсаулық сақтау даму мұражайы және Марат Оспанов атындағы БҚММУ) сақтап қалды - оның ішінде СҒҚ-ның тарихы да бар.

БҚММУ СҒҚ 1958 жылы құрылды. Алғашында студенттік ғылыми үйірмелер ұйымдастырылды (СҒҮ). Студенттік ғылымның қалыптасу негізінде 12 кафедра болды, ал жаңа кафедраларды ұйымдастыру және ғылыми дәрежесі бар оқытушылар саны көбейген сайын – жаңа студенттік ғылыми үйірмелер саны да артты.

АқММИ студенттік ғылыми үйірмелерінің алғашқы ғылыми жетекшілері жастарды қызықтыратындыр дарынды, білімді, мақсаткер адамдар болды. Олардың ішінде доцент, медицина ғылымдарының кандидаты А.П. Сорокин, С.Н. Гордин, В.А. Яглинский, М.А. Vul'ina, V.V. Морозова, В.И. Сенников, Х.Е. Маманова, И.А. Буджанов, А.Т. Стародубова, К.К. Сергеев және т.б. болды. Қалыпты анатомия, химия, фармакология, балалар хирургиясы, стационар хирургиясы (қазіргі №2 хирургиялық аурулар кафедрасы), акушерия және гинекология бөлімдерінің студенттік үйірмелері жылдар бойы жалғасып келе жатқан дәстүрлерін жоғалтпай және белсенді жұмыс істеп келеді. Мысалы,

кафедраның негізін қалаушы, анатомиялық мұражай және үйірменің жетекшісі профессор - Алексей Павлович Сорокин жазған 1958 жылғы ғылыми үйірменің алғашқы отырысының хаттамасы «Қалыпты анатомия» кафедрасының мұрағатында сақталған.

АқММИ студенттері алғашқы ғылыми жұмыстарының нәтижелерін 1960 жылдың 5-6 мамырында өткен 1-ші студенттік ғылыми конференцияда баяндады, онда 12 кафедрадан 25 дәріс ұсынылды. Конференция жұмысы 2 отырысқа созылды: 1-ші отырыстың ғылыми жетекшісі медицина ғылымдарының кандидаты, доцент А.Б. Дайыров, 2-ші отырыстың ғылыми жетекшісі - жалпы гигиена кафедрасының меңгерушісі, доцент Л. Н. Гландерлер болды. 1960 жылдың мамыр күндері - АқММИ студенттерінің ғылыми-зерттеу жұмыстарына белсене қатысуы және өздерінің ғылыми мектебін қарқынды қалыптастыру кезеңі. 50 жылдан астам уақыттан бері осы алғашқы конференцияның бағдарламасын оқи тұра, онда сол жылдары оқуының 3- жылынан аспаған, бірақ қазіргі таңда белгілі педагог, ғалым атанған студенттердің есімдері жазылған: академиктер Н.И. Исимбергенова, ОН Төребаев, В.М. Бондаренко, профессор Т.А. Султанова, С.Г. Ахметқалиева ...

Мұның бәрі - Ғылымның есігі өздерінің студенттік жылдарында ғылыми зерттеулердің негізін түсінетін адамдарға ашық екенін дәлелдейді. Осы сөздерді растай отырып, біз Академик Н.И. Изимбергенованың: «... Егер мен өзімнің кәсіби қызметімде қандай-да бір жетістікке қол жеткізген болсам, ол негізінен энциклопедиялық білімі бар тамаша ұстазым, менің алғашқы тәлімгерім Софья Наумовна Гординаның жетекшілігінің астындағы үйірменің жұмысымен байланысты ...»

1961 жылдан бастап институт студенттері Орынбор, Саратов, Харьков, Алма-Ата, Ташкент, Мәскеу және Ленинград қалаларында Орыс, Неміс және Ағылшын тілдерінде өздерінің нәтижелерін баяндайтын аралық, республикалық және Бүкілодақтық ғылыми студенттік конференцияларға қатыса бастады.

Сол кезден бастап қазірге дейін Қорытынды Студенттік Ғылыми Конференция өткізілмеген бір де бір жыл болмады. Студенттер - ғылыми жетекшілерінің жетекшілігімен оқу жылы бойы ізденіп, тырысып, жұмыс істеп және өздерінің жұмыстарының нәтижелерін ғылыми конференцияда ұсынып тұрды.

Ғылыми конференциялар бағдарламаларын талдау - Марат Оспанов атындағы БҚММУ СҒҰ Кеңесінің төрағалары әр жылдарда И.Истомин, Х.И. Хофман, С. Грибел, В.Делягин, Ю.И. Буганов, Г.Пинхасов, А. Трумов, С. Омаров, Ж.К. Нармұхамедов, Д.Ж. Нұрғалиев, К.К. Сабыр, Ж.Веселов, А.Н. Кузнецов, Д.Женалаев, А.Шейхина, С Станибергенов болғандарын көрсетті.

Студенттердің 1960 жылғы алғашқы ғылыми конференциясынан бастап, жеке студенттік үкімет принциптерін енгізуге байланысты конференцияның секциялық отырыстарының төрағалары мен тең төрағалары студенттер болып табылады. Әрине, секцияның қазылар алқасының құрамында болу, ғылыми кеңесшімен жұмыс істеген кезде, және, әдетте, бұл құрметті профессор – сондықтан бұл үлкен құрмет пен жауапкершілік. Қазылар алқасы әрдайым үздік студенттерді, СҒҚ мүшелері мен шеңбердің белсенді

мүшелерін қамтыды. Секциялық отырыстарды өткізудің бұл түрі әлі де жарамды, бұл ғылымдағы жастар саясатының барлық заманауи стандарттарына жауап береді.

XX ғасырдың 70-жылдарында СҒҚ жұмысы жаңа деңгейге көтерілді: Кеңес отырыстары ай сайын өткізілді, кафедраларда және курстарда жұмыс жүргізілді: тәжірибелер, препараттау, әдебиетпен жұмыс, үйірмелердің тұрақты кездесулері ...

Марат Оспанов атындағы ЗҚММУ фармакология кафедрасының профессоры, медицина ғылымдарының докторы, Мавлюдова Надия Малыковнаның естеліктерінен:

«... Институтқа түспей тұрып фармакология кафедрасында лаборант болып жұмыс істедім, сондықтан медицина факультетінің 1 курсына түсіп, бірден кафедраның ғылыми үйірмесінің мүшесі болды. Зерттеу жұмыстары өте белсенді болды, бір мәселе бойынша бірден АқММИ-дің 8 кафедра жұмыс істеді, ал сонымен қатар үйірме мүшелеріде белсене қатысты. СҒҚ институтының жұмысы өте қарқынды болды, мен СҒҚ хатшысы болдым. Институтта асханада ай сайынғы кештер, аға жолдастар, жас ғалымдардың қатысуымен кездесулер өтті. Студенттік конференция СҒҚ Кеңесі тарапынан ұйымдастырылды. Конференция біз үшін керемет оқиға болды, ол 2 күнде өтті, кешкі сағат 5-6-да сабақтан кейін секциялық отырыстар басталды, баяндамалар бойынша әрдайым белсенді пікірталастар болды ...»

1980-шы жылдардың барлық СҒҚ бөлімшелері үздіксіз жұмыс істеді. 1988 жылы, 18 сәуірде, Ғылым күніне алғаш рет - комсомолдың 70 жылдығына арналған 24-ші студенттік ғылыми конференция өткізілді. Конференция дәстүрлі түрде Пленарлық отырыспен ашылды, онда институттың ректоры А.С. Смағұлов сөз сөйледі.

Марат Оспанов атындағы ЗҚММУ ішкі аурулар кафедрасының пропедевтикасы бөлімінің меңгерушісі, т.ғ.к., доцент Ғазиза Әммағайқызы Смағұлованың естеліктерінен

«... 80-ші жылдары студенттердің ғылыми жұмысы комсомолмен бақыланды. Әрбір ағыны туралы (ағыны 2 медициналық және педиатрия кафедралары 1) студенттердің ағынының үшін жауапты болып табылады, ол комсомол комитетінің СҒҚ мүшесі жауапты болды түрлі ғылыми үйірмелерге қатысады. Институттың барлық жұмысына «АқММИ» комсомол комитетінің мүшесі Сайлау Омаров жетекшілік етті. Мен СҒҚ 1-3 курс (1980-1983 жыл) үшін жауапты болдым, менің негізгі міндетім ғылыми үйірмелерге қатысуды белсенді ету (жарияланымдар, конференциялар және т.б.). Төменгі курс студенттерінің арасындағы ең танымал топтар анатомиялық және биологиялық болды. Өзім биологиялық үйірменің белсенді мүшесі болдым, ал үйірменің жетекшісі биология ғылымдарының докторы, профессор А.Б. Бегалиев болды. Оның жетекшілігімен 1984 жылы Ақтөбе қаласында жаңа туылған нәрестелердегі хромның мутагенді және тератогенді әсерлерін анықтау бойынша зерттеу жүргізілді ..»

Кеңес заманында Қазан Революциясы, Кеңес одағын (КПСС) және Ленин комсомолының мерейтойларына арналған конференциялар болып жүрді.

Жалпы елдің алдында және, атап айтқанда, әрбір мекемеге туындаған экономикалық және әлеуметтік проблемаларды нәтижесінде 90 жылдары, СҒҚ қызметі төмендеді, бірақ тоқтаған жоқ. Бұл қиын уақыттарда студенттердің ғылыми қызметі жалғасты, жыл сайын студенттік ғылыми конференциялар өткізілді.

2000 жылдардың басында, сәл СҒҚ құрылымы өзгертілген: СҒҚ Басқарма Төрағасы Марат Оспанов атындағы БҚММА жас ғалымдары арасынан сайланатын болды, және тең төраға жоғарғы курс студенттері болатын болды. 2002 және 2007 жылдар аралығында, мына іс-шаралар өткізілді: дөңгелек үстел «темір тапшылығы анемиясының алдын алу», «ЖҚТБ және АҚТҚ - тәуекел мен қорғау», студенттер мен оқытушылардың нашакорлыққа қарсы

күрес жөніндегі ғылыми конференциясы, Нұрсұлтан Назарбаев Білім беру Қорының «Интеллектуалды олимпиадалар» телевизиялық жобасына қатысты.

2000-2007 жж. Студенттік ғылыми конференцияларда 860 жұмыс, бағдарламалар мен рефераттар жарияланды.

Ғылыми жұмыс жөніндегі проректор, м.ғ.д., профессор Гиссум Нигметовна Кисманова (1999-2008 жж.) Студенттік ғылыми зерттеулердің сапасын арттыруға айтарлықтай үлес қосты. Оның тікелей қатысуымен Академияның СҒҚ белсенді қызмет етті. 2005 жылы Қалыпты физиология кафедрасының аспиранты Нұржамал Идрусовна Қаржаубаева СҒҚ Кеңесінің Төрағасы лауазымына сайланды. СҒҚ Кеңесінің белсенді жұмысы арқылы және ректордың қолдауымен (ректор - Қазақстан Республикасы Медициналық ғылымдар академиясының академигі, м.ғ.д., профессор С.Ф. Беркимбаев) бағдарламалар мен конференция жинақтарының дизайны айтарлықтай жақсарып, (түрлі-түсті жинақтар шыға бастады), фармацевтикалық компаниялар тарапынан конференцияны өткізуге демеушілер де қосыла бастады. Сол уақыттан бері жақын және алыс шет елдермен ғылыми қарым-қатынастар табысты түрде қалыптасып, 2005 жылдан бастап біздің ғылыми конференция республикалық, одан кейін халықаралық мәртебеге ие болды.

«№2 жалпы медицина факультетінің» деканы, т.ғ.к. Даржанова Клара Батенқызының естелігінен:

«... Мен 2000-2006 жж. Аралығында патологиялық анатомия кафедрасында студенттік үйірмеге жауапты болдым, онда жұмыс үш бағытта жүргізілді: реферативті (дерексіз), эксперименталдық және қалпына келтіру (реставрация). Конференциялар жыл сайын өткізіліп тұрды және әрдайым тек студенттер үшін ғана емес, мұғалімдер үшін де қызықты оқиға болатын.. Біздің университетіміздің студенттерінің делегациясы, басшылықтың қолдауымен, Түркия, Украина, Молдова, Ресейде өткізіліп тұратын халықаралық конференцияларға барып тұрды.»

Ғылыми конференциялар еліміздің мерейтойлық күндеріне және біздің университет тарихындағы маңызды кезеңдерге де арналады.

2009 жылдан бастап СҒҚ құрылымы, әлі күнге дейін де қолданылып тұратын, студенттік үкімет принциптеріне орай өзгерді. СҒҚ Кеңесінің төрағасы СҒҚ-ның өміріне белсенді қатысатын, ғылыми қызметті белсенді түрде атқаратын, университеттің қоғамдық өміріне белсене ат салысатын студенттерінің бірі сайланып тұрады. 2009-2011 жж. СҒҚ төрағасы, қазіргі Марат Оспанов атындағы БҚММУ Медицина орталығының кардиохирургиялық орталығында интервенциялық кардиолог, - Жәнлек Бошанов болды. 2009 жылдан бастап медицина ғылымдарының магистрі, Ph.D докторанты Раманкулова Айгүл Булатқызы - СҒҚ Ғылыми жетекшісі. 2009-2010 оқу жылында алғаш рет «Ең үздік ғылыми үйірме» конкурсы өткізілді, онда жеңіске жеткен - «Қалыпты анатомия» кафедрасы (2010, 2012), Хирургиялық аурулар №2 (2011), Гистология (2013), Акушерлік және гинекология (2014).

2010 жылы университет ректоры СҒҚ Хартиясын, Қоғамның негізгі нормативтік құжаттарын бекітті, онда СҒҚ мақсаттары мен міндеттері, құрылымы: кафедралар мен курстар төңірегіндегі СҒҚ кеңесі мен үйірмелері бекітілген.

2011-12 оқу жылында «Үздік ғылыми үйірме» конкурсы аясында алғаш рет Қазақстан Республикасының медициналық жоғары оқу орындарының арасында, қазіргі таңда Қазақстан Республикасы Президентінің «Болашақ» халықаралық стипендиясының стипендиаты, Марат Оспанов атындағы БҚММУ медициналық орталығының

кардиохирургиялық орталығында кардиоимитерапевт, - Нұрлан Ешниязов бастаған СҒҚ ұжымы – жарысу (конкурс) кезеңдерінің бірі ретінде - студенттердің дайындаған оқу-әдістемелік және көрнекі құралдарының көрме-жәрмеңкесі енгізілді және таныстырылды.

2013-2014 оқу жылында СҒҚ Кеңесінің бастамасымен алғаш рет Жас ғалым мектебі ұйымдастырылды, қаланың және облыстың оқушылары арасында кәсіптік бағдарлау жұмыстары жүйелендіріліп, белсенді жүргізіле бастады (төраға - Вадим Медовщиков).

Біздің жетістіктеріміздің қорытындысын шығару үшін, жалпы өткен университеттің 54 ғылыми конференцияларында СҒҚ сәйкес 5000-нан астам ғылыми еңбек хабарланды. Біздің студенттердің тезистері жарияланып, Мысыр (Каир), Болгария (София), Сербия (Novi Sad), Түркия (Стамбул), Қытай (Пекин), Ресей (Мәскеу, Санкт-Петербург, Қазан, Волгоград, Ярославль, Астрахань, Орынбор), Украина (Киев, Одесса, Ивано-Франковск, Запорожье, Тернополь, Винница), Беларусь (Минск, Витебск) ғылыми конференцияларында қорғалды. Жалпы алғанда, тек соңғы 10 жылда, халықаралық конференция жеңімпаздары қатарында біздің университеттің 100-ден астам студенттері бар.

Осы сәттерді есте сақтай отырып, СҒҚ тарихының толық бейнесін қалпына келтіруге мүмкіндік беретін ақпаратты сақтап және жылдар бойы жеткізіп отырған мұғалімдердің есімдерін еске түсірмеуге болмайды. СҒҚ ұжымы Медицина тарихы мұражайының директоры - профессор А.М. Гизатуллина, профессор Қ.Ж. Ахметов, профессор Б.А. Өтегенов, профессор Т.К. Каримова, К.Б. Даржановқа студенттердің ғылыми-зерттеу жұмыстарына, ғылыми конференциялардың бағдарламаларына және жинақтарына байланысты материалдардың СҒҚ-ға сыйға тартқаны үшін алғысы шексіз. СҒҚ Кеңесі де СҒҚ-ны мерейтоймен құттықтап, оқулықтар мен оқулықтардың көшірмелерін ұсынған университет оқытушыларына алғысын білдіреді: Жұкпалы аурулар кафедрасының қызметкерлері (кафедра меңгерушісі - МДМ, доцент М.С. Құрманғазы), фармакология (кафедра меңгерушісі - м.ғ.к., доцент С.С. Искакова), ғылым докторлары, профессор К. А. Жаманкулова, Т.Ж. Умбетова, Б.Т. Тусупқалиева, К.Ж. Сакиев, Л.М. Төлегенов, Г.М. Құлниязов, ғылым кандидаты, доценттер С.Ю. Шиканов, Б.Ж. Каримов, К.К. Тоқбаев, Х.И. Кудабаяев, Е.Ш. Базарғалиева, Ж.С. Сундетова, Б.К. Кәрімсақов, Р.А. Арынхазин, К.Е. Жарылқасинов, С.К. Бермағамбетов, С.Т. Уразаев.

Бұдан басқа, сөзсіз, осының барлығы университет басшылығының университет ректоры - м.ғ.к., профессор Е.Ж. Бекмұхамбетов, клиникалық және ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор - м.ғ.к., Г.А. Смағұлова, оқу-тәрбие жұмыстары жөніндегі проректор - м.ғ.к. Т.С. Әбілов, ғылыми жұмыстар департаментінің басшысы, М.Оспанов атындағы БҚМУ ғылыми-практикалық орталық басшысы - м.ғ.к. Г.А. Журабекова, ЖҒҚ басшысы - PhD докторы, қалыпты физиология кафедрасының доценті - Аманжолқызы Айнұр көмегісіз мүмкін емес болатын еді

60 жылдан астам жұмыстың нәтижелерін қорытындылай келе, Марат Оспанов атындағы БҚММУ-нің Студенттік Ғылыми Қоғамы – кезінде АқММИ ғылыми мектептері негізін қалаған дәстүрге негізделген, қарқынды дамып келе жатқан жастар бірлестігі.